

นิตยสารเกษตรที่มียอดจำหน่ายสูงสุดในประเทศ

ISSN 0858-141X

มหัศจรรย์

เทคโนโลยี 2

ปกหลัง

765

ชาวชน

ปีที่ 34 ฉบับที่ 765 : 15 เมษายน 2565 ราคา 50 บาท

ทำเกษตร
แบบคนรุ่นใหม่
ด้วยเทคนิคการตลาด
30 : 30 : 30 : 10

หนุ่ม ปลุกพลู
สกัดน้ำมันขาย
กิโลกรัมละ 8 หมื่น

เห็นแรง
แปรรูปและอบแห้ง
ส่งออกสร้างรายได้

เกษตรกรอุบลฯ
เพาะกบกินเนื้อ
โตเร็ว ทำเงิน

เทคนิค
ปลุกผักหวานป่า
เอียง 45 องศา

www.technologychaoban.com

ISSN 0858145X

9 770858 141019

ราคา 50 บาท

www.facebook.com/เทคโนโลยีชาวบ้าน

ปุ๋ยเต็มสูตร

ตราหวัว-คณโก

ปุ๋ยเต็มสูตร

ผลผลิตเต็มร้อย

บริษัท ไทยเชียนครีเอที จำกัด (มหาชน)

โทร. 02 639 8888

@TCCC

ปุ๋ยเต็มสูตร

ตราหวัว-คณโก

6 เรื่อง “แรงงานนอกระบบ” ใน มติชนออนไลน์ เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2565 ผู้เขียนคือ สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์ อภิสิทธิ์ศรีจันทร์ ที่เสนอเมื่อปีแรก เดือนนี้จบลงที่ทางเลือกที่ 3 ต่อจากนั้นคือ

นอกจากประกันสังคม มาตรา 40 แล้ว ยังมีกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ที่แรงงานนอกระบบสามารถสมัครเป็นสมาชิกและออมเงินเพื่อวัยเกษียณได้โดยจ่ายสมทบไม่ต่ำกว่าครั้งละ 50 บาท แต่เมื่อรวมแล้วต้องไม่เกิน 13,200 บาท ต่อปี (เฉลี่ยเดือนละ 1,100 บาท) โดยรัฐจะสมทบเงินออมให้ตามระดับอายุสมาชิก ยิ่งอายุมากยิ่งได้สมทบมากขึ้นไม่เกินปีละ 1,200 บาท

สมาชิก กอช. มีสิทธิที่จะได้รับบำนาญรายเดือนตลอดชีวิต เมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ หรือกรณีทุพพลภาพก่อนอายุ 60 ปี ลาออกจากกองทุน หรือเสียชีวิต จะได้รับเงินก้อนตามที่ กอช. กำหนด

นอกจากนั้น ยังมีเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุซึ่งเป็นบำนาญประกันสังคม (Social pension, universal pension หรือ universal social pension) และตามกรอบแนวคิดของ ADB (2012) เป็นเรื่องของการช่วยเหลือทางสังคม (Social assistance) ไม่ใช่การออมหรือประกันสังคม และไม่ได้จำกัดเฉพาะแรงงานนอกระบบ กระนั้นก็ตาม เบี้ยยังชีพนับเป็นส่วนสำคัญในสวัสดิการยามชราของแรงงานนอกระบบ

สำหรับหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้านั้นมีข้อจำกัดที่ไม่ครอบคลุมการดูแลระยะยาว (Long-Term Care : LTC) ของผู้ป่วยที่อยู่กับบ้าน จึงเป็นความเสี่ยงด้านสุขภาพ และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นกับแรงงานนอกระบบยามชราภาพ (สสช. 2563) พุดถึงการขยายระบบดูแลผู้ป่วยติดบ้านติดเตียง แต่ไม่ทราบรายละเอียด)

เมื่อปีที่แล้ว ทีดีอาร์ไอ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย) ได้สัมภาษณ์แรงงานนอกระบบ พบว่า แรงงานนอกระบบมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อใช้ยามฉุกเฉินมากที่สุด รองลงมาคือ การสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตและออมเพื่อการลงทุน ซึ่งเข้าใจได้ว่า เนื่องจากสัมภาษณ์ในช่วงการระบาดของโควิด-19 ขณะประชาชนเกิดความกังวลต่อค่าใช้จ่ายในการรักษา

ดังจะเห็นได้จากยอดซื้อกรมธรรม์สุขภาพช่วงโควิด-19 ในปี 2562 (ไตรมาสที่ 1) 4,156,798 ฉบับ เทียบกับในปี 2563 (ไตรมาสที่ 1) 292,561 ฉบับ เพิ่มสูงกว่าร้อยละ 1,320 (วารสารประกันภัย 2564) ซึ่งสอดคล้องผลสำรวจโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (2564) ว่า สัดส่วนผู้มีเงินออมเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 75 ในปี 2563 (จากร้อยละ 72 ในปี 2561) และให้เหตุผลว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 น่าจะเป็นสาเหตุทำให้ประชาชนตระหนักถึงความจำเป็นของการออมเงินมากขึ้นเพื่อใช้ยามฉุกเฉินและเพื่อการเกษียณ

แต่ข่าวร้ายคือ คนไทยส่วนใหญ่ออมไม่นาน เกือบร้อยละ 90 ออมน้อยกว่า 1 ปี และอีกประมาณร้อยละ 9 ออมน้อยกว่า 5 ปี (สสช. 2561) และข่าวร้ายพอๆ กัน จากการ

ผู้สูงอายุเกษียณ

จากแรงงานนอกระบบ

ตอนที่ 2

การสร้างวินัยการออมของแรงงานนอกระบบ
เป็นสิ่งสำคัญ

ท่ามกลางความท้าทายจากสภาวะรายได้ต่ำ
และความไม่แน่นอนของรายได้

สำรวจโดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วยอิ้งภาครณ์ (2562) คือ 1 ใน 3 ของผู้มีบัญชีเงินฝากธนาคาร หรือ 12 ล้านคน จากผู้มีบัญชีเงินฝากทั้งหมด 38 ล้านคน มีเงินในบัญชีไม่ถึงบัญชีละ 500 บาท และคนไทยเกือบร้อยละ 90 ฝากเงินไว้ในบัญชีออมทรัพย์เท่านั้น ไม่ได้ฝากประจำ ทำให้ได้ผลตอบแทนต่ำ รวมทั้งรายได้เฉลี่ยของแรงงานนอกระบบมีเพียงเดือนละ 6,600 บาท เทียบกับแรงงานในระบบที่เฉลี่ยเดือนละ 15,500 บาท (สถิติแรงงานประจำปี 2563)

ดังนั้น การออมด้วยตัวเองเป็นระยะยาวอย่างประกันสังคมจึงแทบเป็นไปไม่ได้

การสร้างวินัยการออมของแรงงานนอกระบบเป็นสิ่งสำคัญท่ามกลางความท้าทายจากสภาวะรายได้ต่ำและความไม่แน่นอนของรายได้

ความพยายามของภาครัฐในการบรรเทาปัญหาดังกล่าว โดยการใช้ประกันสังคม มาตรา 40 และ 39 และ กอช. ยังเป็นประเด็นท้าทายผู้กำหนดนโยบายของประเทศเป็นอย่างมาก

ในโครงการเดียวกัน ทีดีอาร์ไอ ได้สำรวจตัวอย่างแรงงานนอกระบบ 300 คน จาก 11 จังหวัด พบว่าเป็นผู้ประกันสังคม มาตรา 40 เพียงร้อยละ 21 ประกอบด้วย มาตรา 40 ทางเลือกที่ 2 และทางเลือกที่ 3 ร้อยละ 14 และ 7 ตามลำดับ

ได้สอบถามถึงความพึงพอใจต่อชุดสวัสดิการของรูปแบบเดิม ได้แก่ ประกันสังคมมาตรา 40 (2) และมาตรา 40 (3) และหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พบว่าประชาชนไม่พึงพอใจต่อชุดสวัสดิการรูปแบบเดิม (ขอต่ออีกตอนให้จบละนะ)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

เข้าร่วมบริการวิชาการ

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ณ วัดลำเหย ดอนตูม นครปฐม

#KU80years #KUUniverse

จิตอาสา พัฒนาชุมชน

• รศ.ดร.จรัญรัตน์ ลิสมิทธิ
pvv@ku.ac.th

รายการเกษตรช่อง 5 พัฒนาชุมชน วันอาทิตย์ที่ 20
มีนาคม 2565 เวลา 13.10 น. ทาง ททบ. 5 ภูมิใจเสนอ
ภารกิจให้บริการวิชาการแก่ชุมชนซึ่งมหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ ยึดมั่นในปณิธานนี้เพื่อประชาชน ตลอด 80 ปี
ที่ผ่านมา ในชุดรายการ “ครบรอบ 80 ปี มก. พ.ศ. 2566 #KU-
80years #KUUniverse” ซึ่ง ดร.จรัญ วัชรินทร์รัตน์ อธิการบดี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เชิญชวนทุกท่านร่วมยินดี
และเฉลิมฉลอง ในโอกาสก้าวสู่ 80 ปี แห่งการสถาปนา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2486

วันที่ 10 มีนาคม 2565 รองศาสตราจารย์ น.สพ.ดร.อนุ
ชัย ภิบุญญามินทร์ รองอธิการบดีวิทยาเขตกำแพงแสน
ได้นำหน่วยงานของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสน ร่วมกิจกรรมกับจังหวัดนครปฐม ในโครงการ
คลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรม
โอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ประจำปีงบประมาณ 2565
ครั้งที่ 2 ณ วัดลำเหย ตำบลลำเหย อำเภอดอนตูม จังหวัด
นครปฐม

ผลงานของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต
กำแพงแสน ที่นำเข้าร่วมจัดบริการประชาชนวันนี้ ได้แก่
ศูนย์ปฏิบัติการวิศวกรรมพลังงานและสิ่งแวดล้อม คณะ
วิศวกรรมศาสตร์ กำแพงแสน นำผลิตภัณฑ์จาก เครื่องอัด
กระแทกไปตอ มาจัดแสดง ภาควิชาสัตวบาล คณะเกษตร
กำแพงแสน นำผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปจากสัตว์ เช่น ไส้กรอก

รมควัน มีทโลฟ ไข่ไก่เพื่อสุขภาพ จัดแสดง ศูนย์วิจัยและ
พัฒนาพืชผักเขตร้อน คณะเกษตร กำแพงแสน สนับสนุน
เมล็ดพันธุ์ผักกานาชนิด เพื่อมอบแก่ประชาชน สำนักหอ
สมุดกำแพงแสน นำหนังสือความรู้ด้านต่างๆ ไปแจกฟรีให้
แก่ประชาชน พร้อมด้วย งานวิเทศ ประชาสัมพันธ์และชุมชน
สัมพันธ์ กองบริหารทั่วไป สำนักงานวิทยาเขตกำแพงแสน

โดยมีประชาชน และหน่วยงานราชการต่างๆ เข้าเยี่ยมชมบูธของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนในครั้งนี้ ซึ่งตลอดการจัดกิจกรรมมีการบริหารจัดการ มาตรการปฏิบัติ เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างเคร่งครัด

รองศาสตราจารย์ น.สพ.ดร.อนุชัย ภิญโญภูมิมนตรี รองอธิการบดีวิทยาเขตกำแพงแสน กล่าวว่า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน มีความยินดีอย่างยิ่งที่ได้ร่วมจัดแสดงผลงานและองค์ความรู้ในโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร อย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยตั้งแต่ปี 2559 จนถึงปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ได้นำผลงานวิจัยมากมายผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาจัดแสดง เพื่อให้บริการองค์ความรู้และนวัตกรรมต่างๆ แก่พี่น้องประชาชนในจังหวัดนครปฐมและภูมิภาคใกล้เคียง ที่มาเยี่ยมชมงานด้วยความสนใจ ส่งผลให้เกิดการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และยกระดับความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น สมดังเจตนารมณ์ของโครงการ

ในงานนี้ ศ. พล.ต.ต. ดร.ชัชชนันท์ สิริระเดิมพงษ์ คณบดีคณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ได้ให้เกียรติเยี่ยมชมบูธการให้บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ด้วยความสนใจอย่างยิ่ง ซึ่ง ศ. พล.ต.ต. ดร.ชัชชนันท์ สิริระเดิมพงษ์ กล่าวว่า โครงการดังกล่าวนี้ เป็นโครงการที่มีประโยชน์มากครับ ทำให้พี่น้องประชาชนในท้องถิ่นเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ดียิ่ง พร้อมขอชื่นชมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่อยู่เคียงข้างประชาชนตลอดมาจนเข้าสู่ปีที่ 80 ในปีหน้า พ.ศ. 2566 นี้

ความเป็นมาของโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร นั้น เกิดขึ้นในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร (พระราชอิสริยยศในขณะนั้น) ทรงมีพระชนมายุ 50 พรรษาในพุทธศักราช 2545 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ขอพระราชทานุญาตจัดทำโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ที่ถวาย สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงรับโครงการดังกล่าวไว้ในพระราชานุเคราะห์

และทรงพระราชทานพระราชานุญาตให้เชิญพระนามาภิไธยย่อไว้ในเครื่องหมายสัญลักษณ์โครงการ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเสด็จเปิดโครงการคลินิกเกษตรฯ เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2545 ณ หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านหลวง อำเภอตอนพุด จังหวัดสระบุรี การจัดตั้งคลินิกเกษตรเคลื่อนที่เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถทำให้การ

บริหารจัดการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแก่เกษตรกรระดับรากหญ้าบรรลุผลสำเร็จ เนื่องจากเป็นช่องทางที่สามารถให้บริการตรงตามความต้องการและทันต่อเหตุการณ์ การดำเนินงานคลินิกเกษตรเป็นการบูรณาการวิชาการแต่ละสาขา ทั้งด้านพืช ปศุสัตว์ ประมง พัฒนาที่ดิน ฯลฯ โดยใช้การเคลื่อนที่เข้าไปหาเกษตรกร สร้างแรงดึงดูดใจและกระตุ้นให้เกษตรกรตื่นตัว ยอมรับเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อช่วยแก้ไข้ปัญหาของเกษตรกร

รายการ “เกษตรช่อง 5 พัฒนาชุมชน” สนับสนุนรายการโดย เดอะ เวโรจน์ แอท พับลิก ปราจีนบุรี บริษัท อีคิว ฌีฟทอล (ไทยแลนด์) จำกัด ปุ๋ยรุ่งอรุณ เครือประวิทย์กรุ๊ป บริษัท เอ็มพี กรุ๊ป (ประเทศไทย) จำกัด ขอเชิญชวนร่วมกันเฉลิมฉลอง 80 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปี 2566 กับงานภารกิจอันยิ่งใหญ่ ภูมิใจ ติดต่อประสานงานส่งข้อมูลประชาสัมพันธ์ได้ที่ ผู้จัดการรายการ “เกษตรช่อง 5 พัฒนาชุมชน” อาจารย์ภาวิน ศรีจันทร์ และ รศ.ดร.จรัสรัตน์ สีสัมฤทธิ์ (อาจารย์แมว) อีเมล molku@ku.ac.th

● สุรเดช สดคมซ่า

อาชีพทางการเกษตรเป็นอีกหนึ่งงานที่สร้างรายได้ให้กับหลายๆ คน ที่มุ่งหวังการทำงานอิสระเป็นนายตัวเอง โดยทำกินอยู่บนที่ดินของครอบครัว ไม่ต้องการที่จะเข้าไปอยู่ในเมืองใหญ่หรือพื้นที่เขตนิคมอุตสาหกรรม แต่สามารถสร้างรายได้ด้วยการทำเกษตรในแบบที่ตั้งใจและสานต่อจากครอบครัว พร้อมกับพัฒนาการทำเกษตรให้มีคุณภาพ มีความหลากหลายของสินค้าที่ตอบโจทย์ในเรื่องของตลาดนำการผลิต จึงทำให้สินค้าที่ผลิตออกมามีความต้องการและจำหน่ายสร้างรายได้ตลอดทั้งปี

คุณสุริยา ลีวิจิตร อยู่บ้านเลขที่ 308 หมู่ที่ 11 ตำบลวังดาล อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้ค้นพบคำตอบของชีวิตว่าชื่นชอบการทำอาชีพทางการเกษตร จึงได้มาพัฒนาการทำเกษตรต่อจากคุณพ่อ พร้อมทั้งมีการพัฒนาทางองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้เกษตรที่ทำครบวงจรมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนจากการ

คุณสุริยา ลีวิจิตร

พื้นที่ปลูกพืชผัก

หนุ่มปราจีนบุรี

ทำเกษตรผสมผสานครบวงจร

สานต่ออาชีพครอบครัว พัฒนาเรียนรู้มีรายได้ทั้งปี

ผลผลิตพืชผักสวนครัว

ทำการค้าจากรูปแบบเดิมๆ มาทำการค้าสมัยใหม่มากขึ้น จึงทำให้เขาตัดสินใจลาออกจากงานประจำ มาทำการเกษตรตามความตั้งใจ

ลาออกงานประจำ มาทำเกษตรผสมผสาน

คุณสุริยา เล่าให้ฟังว่า สมัยก่อนนั้นทำงานประจำรับราชการ เมื่อทำไปเรื่อยๆ เริ่มรู้สึกว่าไม่ค่อยชอบเกี่ยวกับงานทางด้านการทำเอกสารมากนัก จึงได้มองหาช่องทางในการทำอาชีพอื่นเพื่อปรับเปลี่ยนสายงาน แต่ด้วยครอบครัวของเขามีพื้นที่การทำเกษตรเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ทำให้เขาเริ่มรู้สึกว่าอยากที่จะต่อยอดและพัฒนาการทำเกษตรให้ครบวงจรมากขึ้น จึงได้ลาออกจากงานประจำ และจัดสรรที่ดินทำเกษตรผสมผสานเพื่อให้มีรายได้หมุนเวียนกันไป

“ช่วงที่เป็นจุดเปลี่ยนของผม ก็คือพ่อป่วย ช่วงนั้นการทำเกษตรของที่บ้าน ก็ไม่เกิดรายได้เท่าที่ควร เพราะไม่มีคนทำต่อ ผมจึงตัดสินใจลาออกจากงานประจำ ช่วงปี 2558 มาสานต่อการทำเกษตรของที่บ้าน โดยได้เรียนรู้และศึกษาการทำเกษตรให้มากขึ้น ซึ่งหลักๆ ที่บ้านจะเน้นทำฟาร์มเห็ด พอผมมาลงมือทำ จึงอยากจะทำให้ครบวงจรมากขึ้น จึงแบ่งพื้นที่ทำหลายอย่าง ตั้งแต่การทำสวนไม้ผล ปลูกพืชผักสวนครัว และการเลี้ยงไก่พื้นเมือง” คุณสุริยา บอก

จากผลิตเห็ดจำหน่ายสด

ต่อยอดจัดอบรมทำก้อนเชื้อเห็ด

คุณสุริยา เล่าถึงการดำเนินการทำงานทางการเกษตรภายในพื้นที่ให้ฟังว่า อะไรที่ครอบครัวทำการค้าที่สร้างรายได้ดีอยู่แล้วจะพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น อย่างเช่นในเรื่องของการจำหน่ายดอกเห็ดที่ผลิตสำหรับเห็ดดอกจำหน่ายเพียงอย่างเดียว ได้มีการปรับเปลี่ยนในการสร้างรายได้มากขึ้น คือการจัดอบรมการทำก้อนเชื้อเห็ดให้กับผู้ที่สนใจเป็นคอร์สที่เขาสอนเอง พร้อมทั้งขยายการทำตลาดโดยติดต่อแหล่งรับซื้อให้

การเพาะเห็ดจำหน่าย

การนำผลไม้ไปจำหน่าย

วิกฤตโควิด-19 เกิดรายได้จากการเกษตร

สำหรับในเรื่องของการทำตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรภายในส่วนนั้น คุณสุริยา เล่าว่า มีทั้งนำสินค้าออกไปจำหน่ายยังตลาดในพื้นที่ของชุมชน และบางส่วนก็จะมียอดค้าแม่ค้าเข้ามารับถึงในสวน และช่วงที่สถานการณ์โควิด-19 เข้ามาระบาดภายในประเทศใหม่ๆ การต้องอยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อชาติ เขาเองไม่ขาดแคลนในเรื่องของอาหารเลยแม้แต่อย่างใด และที่สำคัญยังจำหน่ายเห็ดรายได้อีกในช่วงนี้ได้อีกด้วย

โดยสินค้าภายในฟาร์มจำหน่ายราคาที่แตกต่างกันไป อย่างเช่น เห็ดนางฟ้าราคาส่งอยู่ที่กิโลกรัมละ 60 บาท เห็ดขอนขาวราคาส่งอยู่ที่กิโลกรัมละ 80 บาท ส่วนก้อนเชื้อเห็ดสำหรับให้ลูกค้านำไปเปิดดอกเอง ราคาอยู่ที่ก้อนละ 8 บาท และการเปิดฝักก็อบรมการทำก้อนเชื้อเห็ดแบบครบวงจรให้ผู้สนใจ ราคาการฝึกอบรมอยู่ที่ท่านละ 1,500 บาท สำหรับพืชผักสวนครัวราคาขายปลีกอยู่ที่ชั่งละ 10-20 บาท ราคาแตกต่างกันไปตามชนิดของผักนั้นๆ ส่วนผลผลิตจำพวกไม้ผลราคาจำหน่ายขึ้นอยู่กับฤดูกาลในแต่ละปี

“ตั้งแต่ผมมาทำการเกษตร ผมสนุกและมีความสุขกับสิ่งนี้ที่ผมเลือกมาก รู้สึกรู้ว่าการทำเกษตรสามารถต่อยอด สามารถทำอะไรได้เยอะแยะมากมาย โดยที่เราไม่ต้องเดินทางไปทำงานที่มีเวลาตายตัว แต่เป็นนายตัวเองได้ ด้วยการทำการเกษตรอยู่บนที่ดินของเราเอง เพราะฉะนั้นก็อยากจะฝากถึงคนที่สนใจในเรื่องของการทำเกษตร ว่าจริงๆ แล้ว ถ้ามีที่ดินทำกินและทำมาเดิมตั้งแต่รุ่นคุณพ่อคุณแม่ สามารถนำองค์ความรู้ต่างๆ เข้ามาพัฒนาให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปได้ โดยศึกษาจากแหล่งที่เขาประสบผลสำเร็จ ก็จะช่วยส่งเสริมให้ยิ่งเกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ นำมาปรับใช้ในพื้นที่ของเราเอง รายได้จากการทำการเกษตร เป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ไม่ยาก” คุณสุริยา บอก

สำหรับท่านใดที่สนใจในเรื่องของการเพาะพันธุ์เห็ดหรือสนใจแลกเปลี่ยนองค์ความรู้อื่นๆ สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนในด้านการทำเกษตรผสมผสานได้ โดยสามารถติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ คุณสุริยา ลีวิจิตร หมายเลขโทรศัพท์ 097-874-2826

มากขึ้น เพื่อที่จะได้จำหน่ายดอกเห็ดทั้งดอกสดและนำไปให้แหล่งที่รับซื้อทำการแปรรูปเป็นสินค้าต่างๆ

ส่วนพืชชนิดอื่นที่เขาสนใจจะเป็นพืชผักสวนครัว โดยสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปีเพื่อสร้างเป็นรายได้ ซึ่งเขาได้มีการปรับปรุงบำรุงดินภายในสวนเองทั้งหมด จากที่สมัยก่อนเคยมีการใช้ปุ๋ยเคมีและมีการใช้ยากำจัดแมลงศัตรูต่างๆ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนมาใช้เป็นปุ๋ยหมัก พร้อมกับใช้สารชีวภัณฑ์เข้ามากำจัดโรคพืชและแมลงศัตรูพืชทั้งหมดภายในสวน จนทำให้พื้นที่ปลูกผักสวนครัวมีความปลอดภัยสามารถจำหน่ายได้ราคาที่ดีตามไปด้วย

“การที่เราผลิตเป็นพืชผักปลอดสารพิษ มันทำให้เราสามารถที่จะจำหน่ายได้ราคาที่ดี โดยช่วงแรกที่เราปรับเปลี่ยนไม่ได้มองว่าจะจำหน่ายอย่างเดียว แต่ต้องการจะกินเองในครัวเรือนก่อน แต่เมื่อมันเริ่มมีมากขึ้น และเพื่อนบ้านที่เราเคยแจกจ่ายไป เขาบอกกันไปปากต่อปากมันเลยทำให้เราขายได้ ทีนี้เมื่อมีการผลิตพืชผักสวนครัวที่เป็นระบบ มีการปลูกแบบหมุนเวียนไปกัน เพื่อให้สอดคล้องต่อความต้องการของลูกค้าที่รักสุขภาพ จึงทำให้พืชผักสวนครัวเป็นอีกหนึ่งสินค้าที่สร้างรายได้ดี” คุณสุริยา บอก

ไก่พื้นเมือง

โดยที่ดินสำหรับทำการเกษตรนั้นเมืงทั้งหมด 18 ไร่ คุณสุริยา บอกว่า แบ่งการทำเกษตรอย่างชัดเจน จึงทำให้การทำเกษตรของเขามีระบบ ซึ่งพืชผักสวนครัวและดอกเห็ดสามารถเก็บผลผลิตจำหน่ายได้ทุกวัน จึงเกิดเป็นรายได้ประจำวัน ส่วนไก่พื้นเมืองใช้เวลาเลี้ยงหลายเดือน จึงสามารถสร้างเป็นผลผลิตรายเดือน และการจัดฝึกอบรมการทำก้อนเชื้อเห็ดให้กับผู้ที่สนใจทั่วไปหรือเพื่อนเกษตรรายอื่น สามารถสร้างรายได้มีเงินเก็บเป็นรายได้รายปีได้ไม่น้อยทีเดียว

!!ปลูกที่เชื่อ แต่ดันคือ... “ต้นไม้”

● เมย์วิสาฯ

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Uvaria rufa* Blume

ชื่อวงศ์ : ANNONACEAE

ชื่ออังกฤษ : Carabao Teats

ชื่ออื่นๆ : หีพวนน้อย หมากผีผวน ดึงตั้ง ต้นตั้งเครือ ทำลิง
ส้มวัน (ภาคอีสาน)
บุหงาใหญ่ นมแมวป่า (ภาคเหนือ)

๑

รู้...ว่าคุณคิดว่าฉันเป็นควาย แล้วพูดไม่รู้เรื่อง
เหม...! อ้ายเราก็คิดว่า “ควาย” ไม่ใช่ไว้ไล่นาอย่าง
เดียว “อย่าดูหมิ่นว่าควายนั่นช่างโง่เขลา โยถึงคิดว่
กล่าวเราไม่ทันสมัย ทั้งสาปกลั่นโคลนแดดเผาผิวดำเกรียม
ไหม้ แต่โยน้ำนมควายจึงกลายเป็นนมขาวขุ่นราวเนยของ...”
ฉันจึงขอเป็นตัวแทนของเหล่า “คาราบาว” โดยเฉพาะพันธุ์
“มูราห์” (Murrah buffalo, bubalus bubalis) จากอินเดีย
ที่ให้ให้น้ำนมสูงทั้งปริมาณและคุณภาพ จนได้ฉายาว่า Queen
of buffalo คุณสมบัติมีมากกว่า “นมวัว” โดยเฉพาะ Butter
fat มีมากเป็น 2 เท่า โปรตีนก็มากกว่าแต่คอเลสเตอรอลต่ำ
กว่า เหมาะที่จะแปรรูปพร้อมตีเป็นชีส หรือเนยแข็ง ก็ (ghee)
โยเกิร์ต รวมทั้งมอสซาเรลลาชีส เพียงขอเตือนว่าอาจจะไม่
เหมาะกับเด็กทารก แต่เหมาะกับหนูๆ ที่อยากจะ “อ๊ปปี้” กัน
ก็ดื่มนมควายกลั่นเป็นนมๆ แหม่นอน

ฉันเขยรีให้ดื่มนมควาย เพราะตรงกับชื่อฉัน พอเอ่ยชื่อฉัน
ยังมีคนไม่รู้จำและไม่ได้คิดว่าเป็นชื่อต้นไม้หรือ เพราะชื่อ
ฉันจะโด่งดังจากปามาสู่ห้องถนนข้างทางบนรถเข็นในกระจาด
ตะกั่วเพียงปีละครั้ง ช่วงเลยกลางปีตั้งแต่เดือนกรกฎาคมไป
แล้ว ใครผ่านไปทางอีสานใต้ ตั้งแต่บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ
ถึง อุบลราชธานี จะพบแผงผลไม้ข้างทาง ขนาดลูกตำลึงสีส้ม
แดง หรือแดงเข้ม ผูกมัดเป็นช่อ หรือซังก็โลวชขายตลอดเส้น
ทางถึงสกลนครก็มิว่างขาย

ตอนนั้นคงเข้าใจแล้วว่าฉันพูดถึง “นมควาย” ก็ฉันหมาย
ถึงตัวฉันเองที่มีถิ่นกำเนิดมาจากหลายท้องถิ่นในต่างประเทศ
ทั้งลังกา และอินเดีย รวมทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ที่
ฉันชอบอยู่เมืองไทยก็จะเป็นป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้งรวมทั้งป่า
เบญจพรรณ ฉันมีชื่อเรียกแต่ละภาค หรือแต่ละท้องถิ่น ที่
ฉันไม่ชอบเลยถ้าใครเรียกฉันว่า “ทำลิง” ฟังแล้วน่าเกลียด จะ
เรียกนมวัว นมแมว หรือบักเฒ่าๆ ฉันไม่รู้สิหรือหอก แต่ลูก
นมควายของฉันนั้นใหญ่กว่าทำลิงแน่ๆ แล้วส่วนตัวฉันเขาก็
จัดเป็นประเภทไม่พุ่มเลื้อย ตอนเล็กๆ ขึ้นมาเป็นต้นตรง ต่อ
ไปพัฒนาเป็นเถาไม้เลื้อย เป็นไม้เนื้อแข็ง เลื้อยได้ไกลหลาย
เมตร จะเลื้อยขึ้นพันต้นไม้อื่นก็ได้ เถาอ่อนๆ จะมีสีน้ำตาล
แดง มีขนเป็นกระจุก ใบเดี่ยวสลับรูปวงรีหรือรูปไข่กว้าง 4-6
เซนติเมตร ยาว 6-15 เซนติเมตร ปลายเรียวโคนมน ขอบแผ่น

นมควาย

น้ำนมควายขาวขุ่น แต่ลูกนมควาย
ทำไม? เขียวเหลืองและแดงส้ม

ใบเรียบ ใต้ใบมีขน ออกดอกตามกิ่งหรือง่ามใบ ช่อหนึ่งมี 2-3
ดอก ดอกหนึ่งมี 6 กลีบ 2 ชั้น มีทั้งดอกเดี่ยวและกระจุก
กลีบดอกสีแดงเข้ม มีกลิ่นหอมแรงเวลากลางคืน เกสรเพศผู้
อัดแน่นสีเหลืองแต่จะปะปนกับเกสรที่เป็นหมัน เกสรเพศเมีย
มีรังไข่เหนือวงกลีบ แล้วพัฒนาเป็นผลกลุ่ม มีผลย่อย 5-20
ผล ต่อช่อ ผลรูปไข่ ส่วนใหญ่ช่อหนึ่งอาจจะมีมากถึง 6 ผล
ผิวขรุขระมีขนอ่อนๆ ปกคลุม ผลดิบสีเขียวเมื่อสุกจะเปลี่ยนเป็น
สีเหลือง และถ้าแก่สุกเต็มที่จะเป็นสีแดงสดเข้มหรือออกส้ม มี
เมล็ดอยู่ภายใน แต่ละผลมีมากกว่า 10 เมล็ด ผลรูปไข่กลับ
เท่ากับลูกตำลึง เนื้อในผลมีสีขาวขุ่นเป็นวุ้นเหนียวในสีดำ ถ้าเป็น
ช่วงผลอ่อนนำมาตำผสมน้ำทาแก้ผดผื่นคันตามตัว ผลสุกแก่
จัดเป็นยารักษาโรคหิด หากนำมารับประทานโดยเปลือก
ก็จะมีรสหวานหอมอมเปรี้ยว หรือแปรรูปเป็นน้ำผลไม้ ทำ
ไวน์ ทำผลไม้อบแห้ง

ตัวฉันเองภูมิใจที่คนรู้จักมาตั้งแต่โบราณกาลในด้าน
สมุนไพรหายาก เพราะไม่ค่อยมีคนปลูกในพื้นที่บ้าน ส่วน
ใหญ่พบฉันได้ไม่พารวมชาติ ซึ่งจะออกดอกช่วงฤดูฝน
มีนาคมนี้ หรืออาจจะเริ่มติดผลบ้างบางท้องถิ่น แล้วจึงสุก
แก่ช่วงกลางปี คนเข้ป่าเก็บมาขายข้างทาง สำหรับคนที่รู้จัก
ฉันมาตั้งแต่โบราณ ฆ่า ตา หวด เขาก็ใช้เอารากมาเป็นยา
สมุนไพร ที่ปลาบปลื้มใจที่สุดก็คือที่รู้ว่า ท่านพุทธทาสภิกขุ
แห่งสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา สุราษฎร์ธานี ท่านเคย
ป่วยเป็นโรคต่อมลูกหมากโต ทางแพทย์ให้ท่านผ่าตัด แต่ท่าน

กลับมาใช้ “เถาแห่งของต้นนมควาย” มากิ่งให้เหลือแล้วหัน
เป็นชิ้นบางๆ ชงดื่ม แค่นี้ฉันก็ภูมิใจที่สุดแล้ว นอกจากนั้น
แพทย์พื้นบ้านอีสานยังนิยม ใช้นมควายเป็นหนึ่งในสมุนไพร
รักษาโรค รวมถึงการใช้เพื่อรักษาไตพิการ

ชื่อของ “นมควาย” มันแปลกจริงๆ เพราะเวลานำมาใช้
ประโยชน์ ไม่ใช่ใช้ “น้ำนม” หรือน้ำขุ่นข้นเหมือนนม กลาย
เป็นใช้ส่วนของแก่น ราก เถาต้น ผล มาใช้อย่างผลไม้ใช้เป็น
ยาเย็นถอนพิษ ใช้สำหรับแก้และรากนำมาต้มรวมเป็นน้ำดื่ม
แก้ไข้กลับหรือไข้ซ้ำ รวมทั้งแก้ของแสลงที่เป็นพิษจากการกิน
ส่วนสตรีหมอบ้านนิยมใช้รากเป็นยากระตุ้นการคลอดบุตร
เช่นที่เกาะสุทอน มินดาเนา ฟิลิปปินส์ ใช้รากนมควายนำมา
แช่สกัดด้วยแอลกอฮอล์ให้ผู้หญิงคลอดบุตรดื่มเป็นยาเพิ่ม
การบีบตัวของมดลูกเร่งการคลอด จึงเป็นที่รู้จักกันในนาม
Carabao Teats รากนมควายมีรสเย็นเหมาะสำหรับสตรี
คลอดบุตรอยู่ไฟไม่ได้ ถ้าเป็นภาคอีสานจะใช้รากนมควาย
รากหญ้าคา เหว้าต้นเอื้องหมาเยนา ลำต้นอ้อยแดงต้มน้ำให้
เดือด แล้วดื่ม ให้สตรีบำรุงเลือดได้ดี ลำต้นส่วนกิ่งก็ใช้เป็น
วัตถุดิบประกอบการย้อมผ้าฝ้าย ผ้าไหม โดยสกัดด้วยตัวทำ
ละลายสี อ้อ..! กินฉันทั้งลูกก็แค่เปลือก กินได้ทั้งเมล็ด
เลยนะ เนื้อและเมล็ดมันติดกัน กินแล้วเอาเมล็ดไปปลูกต่อ
ให้ฉันด้วยนะขึ้นได้ทุกที่ แต่คนไม่ค่อยนิยมปลูกฉัน ก็ขอเก็บ
ผลผลิตจากป่าแต่ละปี

ฉันอยู่ในป่าส่วนใหญ่รวมทั้งพื้นที่ชายแดนไทยติดกับพม่า
แต่จังหวัดยโสธรก็มีขายเต็มไปหมด ฉันออกมาปีละครั้ง
ส่วนใหญ่เรียกฉันว่า “หมากผีผวน” ไม่เป็นไร เรียก “ผี” ก็ได้
แต่ที่แน่ๆ เดียวนี้เขาขายเป็น “นมควายแคปซูล” ทันสมัย
มีย่ะ อย่าดูถูกควายนะ ไม่เชื่อลองโทร.สั่งจองที่ “ลำปางรักษ์
สมุนไพร” สิ เอาที่แผงแคปซูลหะ..! มอ..! ๑๑

ผักตระกูลกะหล่ำ และผักกาด ให้ระวังโรคเน่าและ

ในช่วงที่มีฝนตกและมีฝนตกหนักบางพื้นที่ กรมวิชาการเกษตร แนะนำเกษตรกรผู้ปลูกผักตระกูลกะหล่ำ และผักกาด อาทิ กะหล่ำปลี กะหล่ำดอก บร็อกโคลี่ ผักกาดขาว และผักกาดหัว ให้เตรียมรับมือการระบาดของโรคเน่าและ สามารถพบได้ในทุกระยะการเจริญเติบโตของพืช

อาการเริ่มแรกจะพบบนใบ หรือบริเวณลำต้น มีแผลเป็นจุดน้ำเล็กๆ ต่อมาแผลจะขยายลุกลามเป็นสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลเข้ม ส่วนเนื้อเยื่อบริเวณแผลจะยุบตัวลง และจะมีเมือกกลิ่นเหม็นฉุนเยิ้มออกมาภายนอก จากนั้นต้นพืชจะเหี่ยวเฉาตายไปทั้งต้น โรคเน่าและจะพบการระบาดมากในช่วงฤดูฝน เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย สาเหตุโรคสามารถเข้าทำลายได้ทุกส่วนของพืชทั้งในสภาพแปลงปลูกและในโรงเก็บ

สำหรับแนวทางในการป้องกันและแก้ไข เกษตรกรควรหมั่นสำรวจตรวจแปลงปลูกอย่างสม่ำเสมอ หากเริ่มพบอาการของโรคเน่าและในแปลงปลูก ให้รีบขุดต้นที่เป็นโรคและเก็บเศษซากพืชส่วนที่เป็นโรคออกจากแปลงนำไปทำลายนอกแปลงปลูกทันที หลีกเลี่ยงการทำให้ส่วนต่างๆ ของพืชเกิดแผล ซึ่งแผลจะเป็นช่องทางให้เชื้อสาเหตุโรคเข้าทำลายพืชได้ง่าย รวมถึงควรดูแลไม่ให้พืชขาดธาตุแคลเซียมและโบรอน เพราะจะทำให้พืชเกิดแผลจากอาการปลายใบไหม้และไส้กรอก ทำให้เชื้อสาเหตุโรคเข้าทำลายได้ง่าย อีกทั้งเกษตรกรควรล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ทางการเกษตรต่างๆ ให้สะอาด และผึ่งแดดให้แห้งหลังการใช้งานทุกครั้ง เมื่อได้นำไปใช้กับต้นที่เป็นโรคก่อนนำกลับมาใช้ใหม่ในครั้งต่อไป

หลังการเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้ว ก่อนการปลูกพืช เกษตรกรควรไถกลบเศษพืชผักและไถพรวนพลิกหน้าดินให้ลึกจากผิวดินมากกว่า 20 เซนติเมตร หักตากแดดให้นานกว่า 2 สัปดาห์ และไถกลบพลิกหน้าดินอีกครั้ง เพื่อทำลายเชื้อสาเหตุโรคที่ติดอยู่กับเศษซากพืช และป้องกันการสะสมของเชื้อสาเหตุโรคในดิน กรณีที่พื้นที่เคยมีการระบาดของโรค ให้เกษตรกรปลูกพืชชนิดอื่นหมุนเวียน อาทิ ถั่วเหลือง ถั่วเขียว และข้าวโพด ส่วนในฤดูปลูกถัดไป เกษตรกรควรเลือกพื้นที่ปลูกที่มีการระบายน้ำที่ดี และเป็นพื้นที่ที่ไม่เคยมีการระบาดของโรคนั้นมาก่อน หลีกเลี่ยงการปลูกพืชแน่นจนเกินไป เพื่อไม่ให้มีความชื้นสูงสะสม และลดการระบาดของโรค

รั้ว
ล๊อค

รั้วล๊อค สายยาวแรงดึงสูง

AUS FENCE
ผลิตในประเทศออสเตรเลีย

ถูกกว่าห้าง!!

จัดส่งฟรีทั่วประเทศ

ราคาประหยัด

ป้องกันสนิม
ด้วยทาวนในซ็รอน

ติดตั้งง่าย

ผลิตในประเทศ
ออสเตรเลีย

รูปแบบ

รั้วสูง (ซ.ม.)

ราคา
(เมตรละ)

ฟาส ล๊อค

70
90

37 บาท
83 บาท

กริป ล๊อค

120
150
190
240

80 บาท
95 บาท
141 บาท
192 บาท

ฮันท์ ล๊อค

90
120
157
200

39 บาท
56 บาท
62 บาท
106 บาท

สนใจสินค้า
ติดต่อได้ที่

081-348-8399
086-321-7000

พันธุ์ข้าวพื้นเมืองภาคใต้

ข้าวนางฉิม Nahng Chin

G.S. No.09933

แหล่งที่รวบรวม อำเภอธำมรงค์ จังหวัดนราธิวาส

ลักษณะทางการเกษตร

ลักษณะใบรวง	ตั้งตรง
ลักษณะรวง	จับกันแน่น
การยึดของรวง	คอรวงยาว
ความยาวของรวง	32.6 เซนติเมตร
ก้านรวง	อ่อน
การแตกกระแฉะ	ระแฉะดี
ทางข้าว	ไม่มีหาง
การติดเมล็ด	ติดเมล็ดดี
ความยาวของลำต้น	148 เซนติเมตร
จำนวนต้นต่อกอ	9 ต้น
ความแข็งของลำต้น	แข็งมาก
เส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้น	5 มิลลิเมตร
การแก่ของใบ	ใบแก่ช้า
วันออกดอก	17 มกราคม
น้ำหนัก 100 เมล็ดข้าวเปลือก	4.6 กรัม
การร่วงของเมล็ด	ร่วงมาก

คุณสมบัติทางเคมีของเมล็ด

ปริมาณอะมิโลส (%)	27.36
อุณหภูมิแป้งสุก	ปานกลาง
ความคงตัวของแป้งสุก	อ่อน
อัตราการยืดตัวของข้าวสุก	1.92 เท่า

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ทรงกอ	กอแบบ
สีของปล้อง	เหลืองอ่อน
สีของแผ่นใบ	เขียว
ความยาวของแผ่นใบ	57.8 เซนติเมตร
ความกว้างของแผ่นใบ	1.3 เซนติเมตร
สีของกาบใบ	เขียว
สีของลิ้นใบ	ขาว
รูปร่างของลิ้นใบ	มี 2 ยอด
ความยาวของลิ้นใบ	16.6 มิลลิเมตร
สีของหูใบ	เขียว
การมีขนบนแผ่นใบ	มีขน
สีของยอดเกสรตัวเมีย	ขาว
สีของยอดดอก	ขาว
สีกลีบรองดอก	ขาว
ความยาวของกลีบรองดอก	สั้น
ขนบนเปลือกเมล็ด	ขนสั้น
สีของข้อต่อใบ	เขียวอ่อน

ลักษณะทางกายภาพของเมล็ด

ชนิดของข้าวสาร	ข้าวเจ้า
สีเปลือกเมล็ด	ขาว
ความยาวของเมล็ดข้าวเปลือก	7.54 มิลลิเมตร
ความกว้างของเมล็ดข้าวเปลือก	2.42 มิลลิเมตร
สีของข้าวกล้อง	ขาว
รูปร่างของข้าวกล้อง	ค่อนข้างป้อม
ความยาวของข้าวกล้อง	6.06 มิลลิเมตร
ความกว้างของข้าวกล้อง	2.36 มิลลิเมตร
การเป็นห้อยไข่	น้อย

ข้อมูลจาก ศูนย์วิจัยข้าวพัทลุง กรมการข้าว

มหกรรมยางพารา 2564 : นครฯ แห่งนวัตกรรม

● สวบางแค 22

สายพันธุ์ทุราสีก้า

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Geniotrigona thoracica
ชื่อสกุล : Trigona
ชื่อวงศ์ (Family) : Apidae
วงศ์ย่อย (Subfamily) : Apinae
ไทรป์ (Tribe) : Meliponini
ชื่อกลาง/ชื่อห้อง : ชันโรงปากใหญ่
ชันโรงแดง

ลักษณะเฉพาะ : เป็นชันโรงขนาดใหญ่ ลักษณะตัวดำ ลำตัวคาดแดง อาศัยในป่า พื้นที่ภูเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์เท่านั้น มีประชากรมากช่อน้ำตกอยู่ในต้นไม้ใหญ่ อาศัยรวมกันเป็นกลุ่มตั้งแต่ 10-20 ตัว มีพฤติกรรมสร้างรังเป็นหลอดเปิด ขอบหน้าหลอดมีซี่ฟันซี่เล็ก และมีความแข็งแรงมาก โดยทั่วไปชันโรงจะเก็บเกสรดอกไม้ 80 เปอร์เซ็นต์เป็นอาหารให้ไว้ในรัง และเก็บน้ำหวาน เพื่อร้อยละ 20 การเก็บเกสรของชันโรงนั้นดอกไม้จะต้องมีหลอดเปิด เพราะต้องการอาหารจากพืชในการดำรง และส่วนต่างๆภายในรัง เช่น องค์ประกอบของตัวอ่อน โดยไม่มีพฤติกรรมการเลือกอบ ลักษณะไข่จะสร้างเป็นแผ่นเรียงเป็นชั้นๆ ลักษณะรังกับน้ำหวานจะเป็นตัวดึงดูดกัน ใช้เวลาประมาณ 4-6 เดือนในการเลี้ยงเพื่อเก็บน้ำผึ้ง เป็นสายพันธุ์ที่ผสมน้ำหวานได้เยอะจะมีรสชาติขลิบร้อนที่เป็นเอกลักษณ์

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะเลี้ยงชันโรงบ้านคลองต่อ อำเภอรัตนภูมิ

สายพันธุ์อีตามา

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Heterotrigona itama
ชื่อสกุล : Trigona
ชื่อวงศ์ (Family) : Apidae
วงศ์ย่อย (Subfamily) : Apinae
ไทรป์ (Tribe) : Meliponini
ชื่อกลาง/ชื่อห้อง : ชันโรงมี

ลักษณะเฉพาะ : เป็นชันโรงขนาดใหญ่ มีลำตัวสีดำ ปีกสีน้ำตาล พบได้ในป่าพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์มีความหลากหลายของพันธุ์ไม้ หรืออาศัยอยู่ในโพรงไม้ขนาดใหญ่ที่ชื้นแฉะ ลักษณะรูปร่างของชันโรงมีลำตัวที่ค่อนข้างใหญ่ ปากกว้างและแข็งแรง ขนสีน้ำตาล หางสั้นๆ จะเลือกดอกไม้ที่มีหลอดเปิด ขอบหน้าหลอดมีซี่ฟันซี่เล็ก และมีความแข็งแรงมาก โดยทั่วไปชันโรงจะเก็บเกสรดอกไม้ 80 เปอร์เซ็นต์เป็นอาหารให้ไว้ในรัง และเก็บน้ำหวาน เพื่อร้อยละ 20 การเก็บเกสรของชันโรงนั้นดอกไม้จะต้องมีหลอดเปิด เพราะต้องการอาหารจากพืชในการดำรง และส่วนต่างๆภายในรัง เช่น องค์ประกอบของตัวอ่อน โดยไม่มีพฤติกรรมการเลือกอบ และหากินวงกว้างระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ลักษณะไข่จะสร้างเป็นแผ่นเรียงเป็นชั้นๆ ลักษณะรังกับน้ำหวานจะเป็นตัวดึงดูดกัน ใช้เวลาประมาณ 4-6 เดือนในการเลี้ยงเพื่อเก็บน้ำผึ้ง เป็นสายพันธุ์ที่ผสมน้ำผึ้งได้เยอะจะมีรสชาติหวานอมเปรี้ยวติดๆ

สายพันธุ์ขนเงินหลังลาย

ชื่อวิทยาศาสตร์ : Trigona laeviceps
ชื่อสกุล : Trigona
ชื่อวงศ์ (Family) : Apidae
วงศ์ย่อย (Subfamily) : Apinae
ไทรป์ (Tribe) : Meliponini
ชื่อกลาง/ชื่อห้อง : ชันโรงเล็ก
ชันโรงบ้าน

ลักษณะเฉพาะ : สายพันธุ์ขนเงินหลังลาย เป็นชันโรงขนาดเล็ก ลำตัวสีดำ ปีกสีเทาเงิน พบได้ในพื้นที่ป่าดิบชื้น อาศัยอยู่ในรังที่ชื้นแฉะหรือในโพรงไม้ขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะสร้างรังจากขี้ผึ้งและดินเหนียวที่เหนียวเหนียวๆ และเลือกดอกไม้ที่มีหลอดเปิด ขอบหน้าหลอดมีซี่ฟันซี่เล็ก และมีความแข็งแรงมาก โดยทั่วไปชันโรงจะเก็บเกสรดอกไม้ 80 เปอร์เซ็นต์เป็นอาหารให้ไว้ในรัง และเก็บน้ำหวาน เพื่อร้อยละ 20 การเก็บเกสรของชันโรงนั้นดอกไม้จะต้องมีหลอดเปิด เพราะต้องการอาหารจากพืชในการดำรง และส่วนต่างๆภายในรัง เช่น องค์ประกอบของตัวอ่อน โดยไม่มีพฤติกรรมการเลือก และหากินวงกว้างระยะทางประมาณ 300-500 เมตร สามารถปรับตัวเข้าได้กับทุกพื้นที่ ลักษณะไข่จะสร้างเป็นแผ่นเรียงเป็นชั้นๆ ลักษณะรังกับน้ำหวานจะเป็นตัวดึงดูดกัน ใช้เวลาประมาณ 4-6 เดือน ในการเลี้ยงเพื่อเก็บน้ำผึ้ง น้ำผึ้งจะมีรสชาติหวานหอม

ชาวสวนยางสงขลา เลี้ยงผึ้งชันโรง สร้างรายได้เสริม เดือนละหมื่นบาท

“ ยางพารา” หนึ่งในพืชเศรษฐกิจสำคัญของจังหวัดสงขลา ในอดีตยางพาราขายได้ราคาดี เกษตรกรหันมาปลูกยางพารากันแทบทุกอำเภอ แต่ภาวะราคายางพาราลดต่ำในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครอบครัว ส่งผลกระทบต่ออาชีพและรายได้ของเกษตรกรชาวสวนยางจำนวนมาก เกษตรกรหลายรายตัดสินใจตัดโค่นต้นยางทิ้ง เพื่อปลูกพืชชนิดอื่นที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า ขณะที่เกษตรกรหลายรายมุ่งมั่นที่จะรักษาอาชีพการทำสวนยางพาราต่อไป พร้อมกับมองหาอาชีพใหม่ๆ เพื่อมีรายได้เสริมเลี้ยงดูครอบครัว

อาชีพเสริมของชาวสวนยาง อำเภอบางกล่ำ อำเภอบางกล่ำ นับเป็นแผ่นดินทองของการเกษตรที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 39 หมู่บ้าน ในพื้นที่ 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางกล่ำ ตำบลท่าช้าง ตำบลแม่ทอม และตำบลบ้านหาร ซึ่งชาวบ้านในท้องถิ่นแห่งนี้มีรายได้หลักจากการทำสวนยาง ปลูกพืชร่วมสวนยาง และทำเกษตรผสมผสานเป็นรายได้เสริม เช่น ตำบลบางกล่ำ ปลูกมะม่วง ขนุนที่ชาวบ้านในตำบลแม่ทอม ปลูกส้มโอเป็นจำนวนมาก ส่วนตำบลท่าช้าง ชาวบ้านนิยมทำเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ (แบบประยุกต์) ทำนา 1 ไร่ ได้เงิน 1 แสน

วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งและึงยวนบางกล้า

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะเลี้ยงชันโรง บ้านคลองต่อ อำเภอรัตนบุรี

ส่วนเกษตรกรชาวสวนยางพารา บ้านคลองต่อ อำเภอรัตนบุรี ได้รวมตัวกันเลี้ยงผึ้งชันโรง ในชื่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะเลี้ยงชันโรง บ้านคลองต่อ ตำบลกำแพงเพชร อำเภอรัตนบุรี ภายใต้การนำของประธานกลุ่ม คือ **นายวิสุทธิ สุวรรณ** หรือ **บังอี่** เจ้าของกิจการผึ้งชันโรงนาตาฟาร์ม โทร. 082-266-4985

ปัจจุบัน ทางกลุ่มวิสาหกิจฯ มีการเลี้ยงผึ้งชันโรงหลายพันรัง จำนวน 3 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ขนเงินหลังลาย พูลชีกัก และอีตาม่า สร้างรายได้ตลอดทั้งปี สร้างรายได้ทะลุหลักแสนถึงหลักล้านบาทต่อปี ทั้งนี้ พบว่าเกษตรกรแต่ละรายมีรายได้โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าเดือนละหมื่นบาท เนื่องจากน้ำผึ้งชันโรงมีรสเปรี้ยวอมหวาน มีคุณค่าทางโภชนาการสูง มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ทำให้เกษตรกรขายผลผลิตได้ราคาสูงกว่าน้ำผึ้งทั่วไป โดยมีราคาซื้อขายมีลิลิตรละ 2 บาท โดยเฉลี่ยผึ้งชันโรงจำนวน 2-3 รัง จะได้น้ำผึ้งประมาณ 1 กิโลกรัม

ที่ผ่านมา ทางกลุ่มฯ ได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐหลายแห่ง เช่น กศน.อำเภอรัตนบุรี กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

ผศ.ดร. นกุล ชัยพิทักษ์

สินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะเลี้ยงชันโรง บ้านคลองต่อ

กลุ่มเกษตรกรชาวสวนยางพาราบ้านเกาะไหล พื้นที่หมู่ที่ 5 ตำบลบ้านหาร อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ได้รับการสนับสนุนจาก กศน. อำเภอบางกล่ำ สำนักงาน กศน. จังหวัดสงขลา เข้าอบรมความรู้พัฒนาอาชีพเสริมรายได้ ได้แก่ เครื่องแกงสมุนไพรหลากหลายรสชาติ เช่น แกงกะทิ แกงส้ม และแกงเผ็ด รวมทั้งผลิตภัณฑ์หอมเจียว การผลิตดอกไม้จันทน์ การปลูกผักกางมุ้ง การทำเกษตรผสมผสาน ฯลฯ

เนื่องจากพื้นที่อำเภอบางกล่ำส่วนใหญ่เป็นการทำเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรชาวสวนยางพาราจึงสนใจเลี้ยงผึ้งเป็นรายได้เสริม กศน.อำเภอบางกล่ำ ได้พาชาวบ้านไปศึกษาดูงานในแหล่งผลิตที่เลี้ยงผึ้งชันโรง ในพื้นที่ต่างๆ จนชาวบ้านมีความรู้เรื่องการเลี้ยงผึ้งชันโรง หรือ “อูง” เป็นรายได้เสริม โดยดำเนินธุรกิจร่วมกันในชื่อ “วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งและึงยวนบางกล้า” นอกจากนี้ ทางกศน.ได้ส่งเสริมชาวบ้านแปรรูปน้ำผึ้งเป็นผลิตภัณฑ์ไอศกรีม และสบู่เพื่อสร้างรายได้เพิ่มอีกทางหนึ่ง

คุณโอ หรือ คุณฉะชา ศิริโชติ โทร. 089-197-8192 แกนนำ

วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งและึงยวนบางกล้า ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 2 ตำบลบางกล่ำ อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา กล่าวว่าการเลี้ยงอูง (ผึ้งชันโรง) มีข้อดีคือ ช่วยผสมเกสรไม้ผลในสวนให้มีผลผลิตคุณภาพดีจำนวนมาก ถือเป็นการพึ่งพิงกันเองของธรรมชาติ เป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เจ้าของสวนผลไม้ที่เลี้ยงผึ้งชันโรงได้อีกแนวทางหนึ่ง

ทุกวันนี้ ช่วงเช้า ชาวบ้านจะออกไปตัดยาง และใช้เวลาว่างไปเลี้ยงผึ้งชันโรง การเลี้ยงผึ้งชันโรง (อูง) โดยทั่วไป ชาวบ้านจะใช้เวลาเลี้ยงผึ้งชันโรง ประมาณ 1 ปี จะได้น้ำผึ้งคุณภาพดีออกขาย ข้อดีของการเลี้ยงผึ้งชันโรง ใช้เงินลงทุนครั้งเดียวหลังจากรีดน้ำผึ้งจากรังแล้ว เกษตรกรสามารถแยกผึ้งชันโรงได้เพิ่มขึ้นอีก 1 รัง เป็นจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แค่เลี้ยงผึ้งชันโรงในสวนผลไม้ และปลูกดอกไม้หลายชนิด ผึ้งชันโรงจะออกหากินเอง หากใครสนใจกิจการเลี้ยงผึ้งชันโรงของชุมชนแห่งนี้ สามารถติดตามข่าวสารของวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งและึงยวนบางกล้า ได้ทางเฟซบุ๊ก “กลุ่มเลี้ยงผึ้งชันโรงตำบลบางกล่ำ” ได้ตลอดเวลา

เสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เป็นต้น ร่วมผลักดันทางกลุ่มฯ ขับเคลื่อนการเลี้ยงผึ้งชันโรงร่วมกับเครือข่ายรายย่อยในพื้นที่ พร้อมส่งเสริมเรื่องการแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่มเป็นผลิตภัณฑ์ผึ้งชันโรงในหลากหลายรูปแบบ ทั้งผลิตภัณฑ์เสริมความงามและผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เช่น ยาทาหม่องขี้ผึ้งชันโรง พิมเสน ครีมน้ำผึ้งผิว สบู่ และ เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพผสมคอลลาเจนจากสาหร่ายพวงองุ่น ฯลฯ ช่วยเพิ่มโอกาสการขายสินค้าและเพิ่มรายได้เป็นอย่างดี

มหาดใหญ่ พลิกดัน “สงขลา” พัฒนาเป็น “เมืองแห่งชันโรง”

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เนื้อที่ 8,729 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมจังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช ถือเป็นแหล่งต้นน้ำของลุ่มน้ำแห่งเดียวของประเทศไทยที่มีระบบนิเวศลักษณะเฉพาะตัวแบบ 3 น้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จึงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยสัตว์น้ำและความหลากหลายทางชีวภาพสูง แต่การเปลี่ยนแปลง

โรงเรียนเลี้ยงผึ้งชันโรง
ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพาะเลี้ยงชันโรง
บ้านคลองต้อ

อย่างรวดเร็วของสังคมโลกในปัจจุบัน ทำให้ทะเลสาบสงขลา ถูกคุกคามอย่างรุนแรง มีการใช้ประโยชน์โดยไม่คำนึงถึงความยั่งยืน

หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษาและภาคเอกชน จึงร่วมมือกันอนุรักษ์ฟื้นฟูการปลูกป่าชายเลนในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแบบประชารัฐ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จึงได้ทำข้อตกลง MOU ระหว่างเทศบาลตำบลชะแล้ และมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ พร้อมทั้งเชื่อมโยงกลุ่มเครือข่าย เช่น กลุ่มชุมชนรักษ์ชะแล้ สำนักงานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 5 (เกาะยอ) โรงเรียนวัดชะแล้ กลุ่มประมงพื้นบ้าน บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) ฯลฯ เพื่อร่วมกันออกแบบกิจกรรม สร้างการรับรู้และตระหนักในการมีส่วนร่วมฟื้นฟูการปลูกป่าชายเลนอย่างต่อเนื่อง สู่การลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้แนวคิด “บางเหยียงโมเดล” ผ่านการปลูกป่าชายเลนแบบผสมผสาน

ปรากฏว่า ผลการดำเนินงานดังกล่าวได้ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจจากการเรียนรู้งานวิจัยเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมป่าชายเลน จนเกิดผลพวงที่สำคัญคือ แหล่งเพาะเลี้ยงชันโรงที่เหมาะสมตามธรรมชาติ และสามารถขยายผลสร้างอาชีพให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้ จึงต่อยอดเป็นโครงการ “การพัฒนาชุมชนเพาะเลี้ยงผึ้งชันโรงสู่การเป็นชุมชนนวัตกรรมอย่างยั่งยืนจังหวัดสงขลา” ปัจจุบัน ได้ดำเนินการไปแล้ว 8 อำเภอ 10 วิสาหกิจชุมชน ภายใต้การสนับสนุนทุนวิจัยจากหน่วยบริหารและจัดการทุนวิจัยและนวัตกรรมด้านการพัฒนาระดับพื้นที่ หรือ บพท.

ผศ.ดร. ปกรณ์ ลิ้มโยธิน คณบดีคณะรัฐศาสตร์ ในฐานะผู้อำนวยการแผนโครงการฯ กล่าวว่า มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงผึ้งชันโรงอยู่แล้ว ผสานกับความอุดมสมบูรณ์ของป่าชายเลนในพื้นที่ต่างๆ จากการทำงานวิจัย จึงได้นำองค์ความรู้ที่เรามีมาถ่ายทอดแก่เกษตรกร ตั้งแต่การเริ่ม

รังผึ้งชันโรง

ต้นเลี้ยง การเก็บผลผลิต การสร้างผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ชุมชนสามารถสร้างอาชีพและรายได้ พร้อมผลักดันให้จังหวัดสงขลาเป็นเมืองแห่งชันโรง โดยพยายามจะลดความเหลื่อมล้ำของสังคมเมืองและสังคมชนบทให้ได้

ด้าน **ผศ.ดร. นกุล ชื่นพัก** ผู้ช่วยคณบดีคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ในฐานะหัวหน้าโครงการย่อย เล่าว่า พันธกิจสำคัญที่ทีมวิจัยและชุมชนร่วมกันปลูกในโครงการนี้ ตั้งแต่ช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 ที่ผ่านมา ได้แก่ ต้นจิก ต้นแปดทะเล จาก หิยน้ำ สารภีทะเล เสม็ดขาว และโกงกางใบเล็ก จำนวน 3,650 ต้น ขณะนี้เริ่มเกิดผลพวงจากความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติมากขึ้นแล้ว อาทิ ชาวประมงสามารถจับปลาได้มากกว่าแต่ก่อน

ต้นเสม็ดที่ปลูกมาแล้ว 2-3 ปี ออกดอกให้เกสรเป็นอาหารชั้นดีแก่ผึ้งชันโรง ซึ่งชาวบ้านเลี้ยงไว้เป็นอาชีพเสริมกันมากขึ้น และนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยมีแนวโน้ม

จะเป็นอาชีพหลักสร้างรายได้จำนวนมากในอนาคตมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพิ่มขึ้น 3 กลุ่ม ภายใต้โครงการการจัดการความรู้ข้อเสนอเชิงนโยบายสู่การปฏิบัติในการฟื้นฟูป่าชายเลนในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และการจัดตั้งศูนย์วิจัยชุมชนตำบลชะแล้ (อุง) สร้างอาหารปลอดภัย ตำบลชะแล้ อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน ผู้สนใจ และสามารถส่งต่อเป็นโครงการให้แผนพัฒนาตำบลต่อไปได้ โดยกลุ่มคนในท้องถิ่น และทีมวิจัยยังคงร่วมกันปลูกป่าชายเลนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างภาคีชุมชนที่เข้มแข็งขึ้น ดำเนินวิถีชีวิตด้วยความห่วงแทนและพึ่งพิงธรรมชาติได้อย่างยั่งยืนต่อไป

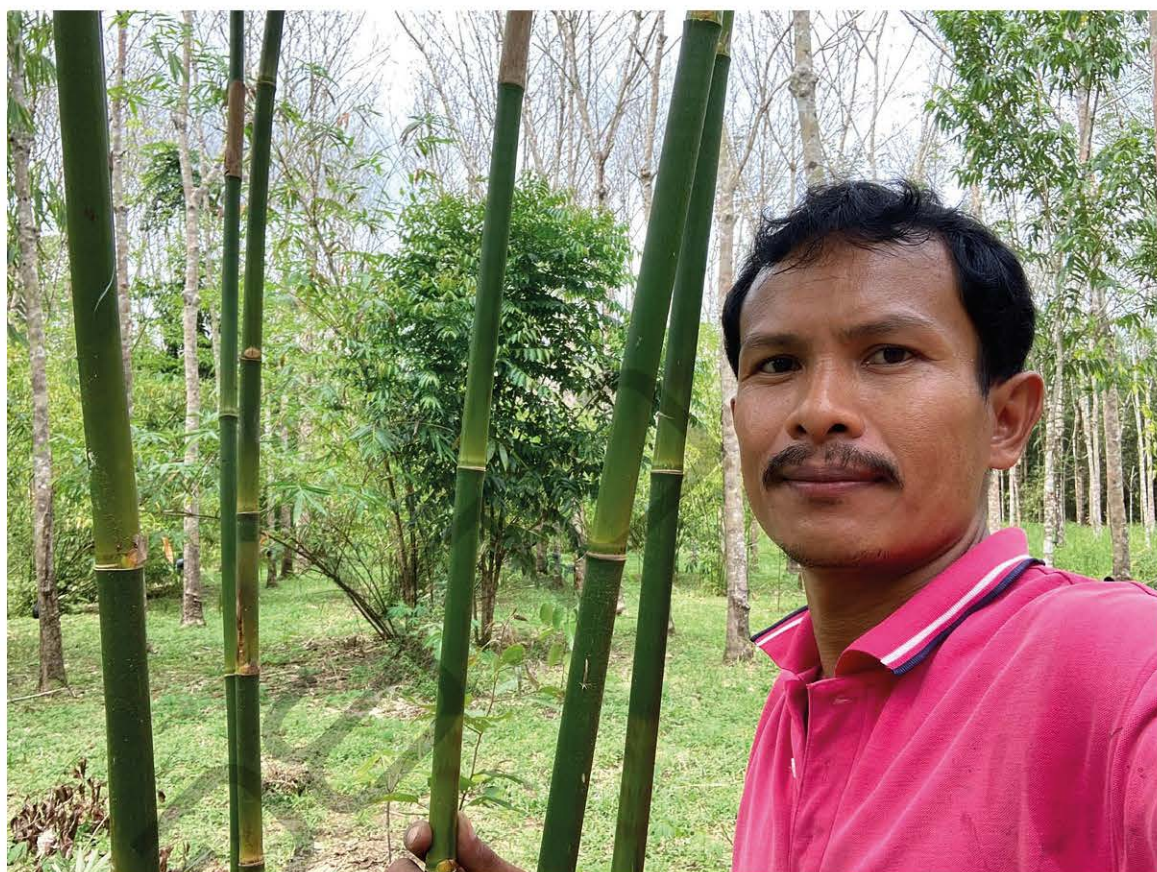
รายงาน

พิเศษ

● ธาวิดา ศิริสัมพันธ์

๕๓

ตั้ง ยอมรับว่า สถานการณ์ราคายางพาราในช่วงหลายปีที่ผ่านมาไม่ค่อยสู้ดีนัก ทำให้เกษตรกรผู้ทำสวนยางพาราหลายรายจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ จากที่เคยทำสวนยางพาราสร้างรายได้หลักเพียงอย่างเดียว ต้องหาอย่างอื่นทำเพิ่ม เพื่อให้มีรายได้เข้ามาทดแทนในยามราคายางพาราลด แต่ในวิกฤตย่อมมีโอกาสอยู่เสมอ เพราะถ้าหากมองในแง่ของการทำเกษตรกับพืชชนิดอื่น ข้อดีของการปลูกยางพาราจะอยู่ตรงที่ในระยะยาวมีเงินออมที่ได้จากการขายไม้ยางในช่วงยางหมดอายุ ซึ่งพืชเกษตรอื่นไม่มีรายได้ส่วนนี้ และการทำสวนยางค่อนข้างมีการจัดการดูแลสวนที่ไม่ยุ่งยาก ที่สำคัญมีพื้นที่ว่างระหว่างร่องเยาะ ทำให้สามารถปลูกพืชร่วมยางได้หลากหลายชนิด และยังช่วยเป็นพืชพี่เลี้ยงสร้างร่มเงาให้กับพืชชนิดอื่นได้เป็นอย่างดี

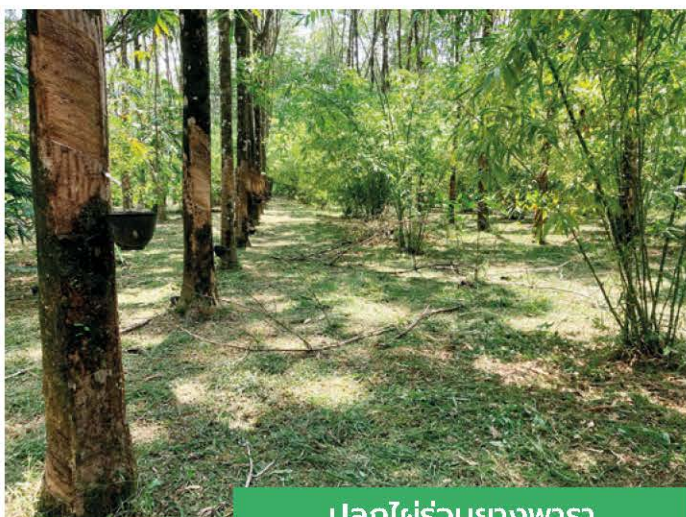

เกษตรกรพึ่งพา

คุณบุญชู สิริมุลิกะ
เจ้าของสวนไผ่อาบู่

“ปลูกพืชร่วมยาง”

สร้างรายได้เฉลี่ย 89,000 บาท/ไร่/ปี

ปลูกไผ่ร่วมยางพารา

อยู่ในระยะห่างที่เหมาะสม

คุณบุญชู สิริมุลิกะ เจ้าของ สวนไผ่อาบู่ ตั้งอยู่ที่ 142 หมู่ที่ 5 ตำบลลำไย อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา อดีตวิศวกรผันตัวทำเกษตร ต่อยอดสวนยางพาราของพ่อกับแม่ ปลูกพืชผสมผสาน ทั้งไม้ผล พืชผักสมุนไพร และเน้นการปลูกไผ่ และไม้เศรษฐกิจแซมในสวนยาง สร้างรายได้แบบไม่รู้จบ

บุญชู เล่าถึงจุดเริ่มต้นการเป็นเกษตรกรว่า ก่อนที่จะมาเป็นเกษตรกร ตนทำงานเป็นวิศวกรออกแบบระบบการผลิตให้กับบริษัทปูนแห่งหนึ่ง มีหน้าที่หลักคือ การวางแผนออกแบบกระบวนการผลิต ถือเป็นงานที่รักและถนัด และได้ผลตอบแทนที่ดี แต่จุดพลิกผันที่มาเป็นเกษตรกร เกิดขึ้นจากวันหนึ่งขณะที่ดูทีวีรายการหนึ่ง ตนได้เห็นปราชญ์เกษตรกรท่านหนึ่ง ชื่อว่า **ลุงนิล** ซึ่งในตลอดระยะเวลาที่ได้นั่งดูลุงแก

ยางพารา พืชสร้างรายได้หลัก
ก็ยิ่งให้คุณภาพน้ำของคุณภาพ

เตาแก๊สสวนยาง
รอบนี้ออกขายเต็มพ่วงเลย

โตขึ้นทุกวัน ไฟตงดำ
ปลูกไว้ในสวนยางพารา

ไผ่ยักษ์เมืองน่าน

ไผ่ลายพระนาย

ให้สัมภาษณ์ ต้นสัมผัสดูถึงความสุข ความเพลิดเพลินของ
ลุงที่ได้กับการทำเกษตร ลุงได้เห็นถึงความเรียบง่าย รวมถึง
ถึงที่ลุงได้พลังพลูถึงวิธีการบริหารจัดการพื้นที่ทำเกษตร
ได้อย่างลงตัว ก่อเกิดเป็นรายได้และเป็นแหล่งสร้างงานสร้าง
อาชีพให้แก่ตนเอง เมื่อได้เห็นวิถีที่ลุงนิตแกเล่ามา จึงย้อน
กลับมามองตนเองและบอกกับตนเองว่า “ลุงนิตทำได้ เราก็
ต้องทำได้” หลังจากนั้นจึงเริ่มศึกษาเกี่ยวกับการทำเกษตรมา
เรื่อยๆ จนได้โอกาสลาออกจากงานมาเป็นเกษตรกรอย่างเต็ม
ตัว จากวันนั้นจึงถึงวันนี้ก็นับเป็นเวลากว่า 11 ปีแล้ว

ต่อยอดสวนยางพาราของพ่อกับแม่

ทำเกษตรผสมผสาน

ปลูกยางคืออาลัย

พี่บุญชู เล่าให้ฟังว่า ตนไม่ได้กลับมาเริ่มต้นปลูกยาง แต่
ยางคือพืชที่พ่อกับแม่ปลูกไว้ก่อนแล้วบนพื้นที่ประมาณ 23
ไร่ ซึ่งก่อนหน้านี้บริบทการทำเกษตรของพ่อกับแม่คือเป็นสวน
ยางเชิงเดี่ยว ตนจึงกลับมาต่อยอดจากสวนยางเชิงเดี่ยวให้กลายเป็น
สวนผสมผสาน ด้วยแนวคิดตั้งต้นคือ การกลับมาพัฒนา
ต่อยอดอาชีพเกษตรที่พ่อแม่ทำมาแต่ดั้งเดิม โดยมีโจทย์
หลัก คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่เดิมต้องยังคงอยู่ ส่วนหน้าที่
ของเราคือพัฒนาต่อยอด มีเป้าหมายของการทำคือ วิถีของ
การทำสวนยางพาราอย่างยั่งยืน ด้วยการยึดคติประจำใจที่ว่า

“ในการทำเกษตรไม่ว่าจะปลูกหรือทำอะไร หากธงของการทำ
คือความยั่งยืนไม่ว่าราคาจะผันผวนก็กระทบน้อย ด้วยเพราะ
วิถีของการจัดการแปลงอย่างยั่งยืนนั้นมีความหลากหลายของ
กิจกรรม เสมือนเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้นายมวิฤต แผลง
สวนยางของที่นี่ก็เช่นกัน แม้เดิมที่เคยเป็นสวนยางเชิงเดี่ยว
แต่ถูกพัฒนาต่อยอดมาเรื่อยๆ จนเกิดเป็นรากฐานที่มั่นคง
ไม่ว่าราคาพืชผลทางการเกษตรจะเปลี่ยนแปลงก็กระทบกับ
วิถีการดำเนินชีวิตของที่นี่น้อยมาก”

และที่นี่จะมีหลักการในการเลือกพืชมาปลูกร่วมกับ
สวนยางอยู่ 2 ข้อหลักๆ คือ 1. ต้องเป็นพืชที่เหมาะสมกับ
บริบทของเรา 2. พืชที่ปลูกแล้วต้องสามารถเป็นอาชีพให้เราได้
ดังนั้น พืชต่างๆ ที่ปลูกที่นี่จึงผ่านกระบวนการออกแบบพื้นที่
ผ่านกระบวนการคัดเลือกมาก่อน ไม่ได้ปลูกไปเรื่อยๆ แต่ทำ
อย่างมีแบบแผน มีเหตุและมีผล

โดยระยะทางในการปลูกยางของที่นี่จะปลูกอยู่ 2 ระยะ
ด้วยกัน คือ ระยะ 3x6 และ 3x7 เมตร มีการจัดสรรพื้นที่
ปลูกอย่างเป็นระบบดังนี้

1. พื้นที่ปลูกไผ่และเกษตรผสมผสานรวมยาง 5 ไร่ แปลง
นี้เน้นรายได้ระยะสั้น เก็บขายได้เร็ว ทำตั้งแต่การผลิตไปจนถึง
การแปรรูป และเตรียมวางรากฐานต่อยอดไปสู่แปลงเกษตร
เพื่อการท่องเที่ยว จำนวน 1 แปลง ทำแบบบริบทของสวนยาง
ยั่งยืนที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้
2. พื้นที่ปลูกไม้ขายลำ และไม้เศรษฐกิจผสมผสานในยาง
5 ไร่ แปลงนี้เน้นรายได้ระยะกลางและระยะยาว สู่ขั้นตอนการ
ดำเนินการต่อยอดสู่สวนยางยั่งยืน 1 แปลง
3. พื้นที่ปลูกสวนป่าไม้เศรษฐกิจร่วมยางพารา 13 ไร่
แปลงนี้เน้นการสร้างป่าในสวนยางพาราตามแนวทางของ
วนเกษตร

หน่อไผ่กิมชุงที่ปลูกร่วมในสวนยางพารา
ราคาขายกิโลกรัมละ 15-35 บาท

การตอนกิ่งไผ่ยักษ์เมืองน่าน

กิจกรรมดูแลสวนเกษตรผสมผสานที่รัก

สวนไผ่อาบู่ ยืนดีต้อนรับ

กรีดยางเสร็จอย่าให้ว่าง ปลูกรั้วไผ่เขียวกันต่อ

ปลูกรั้วไผ่เขียวๆ ตามแบบแผนที่วางไว้

แนวทางการพิจารณา

วางแผนปลูกพืชร่วมยาง

สำหรับขั้นตอนการพิจารณาการเลือกชนิดของพืชที่จะมาปลูกร่วมยางพารา ควรพิจารณาอะไรบ้าง ปัญญา ยกตัวอย่าง การปลูกไผ่ร่วมยางของสวนให้ฟังว่า มีหลักการพิจารณาดังนี้ 1. ผู้ปลูกควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสายพันธุ์ของไผ่ให้ดี ก่อนปลูก เพราะไผ่มีมากมายหลายชนิด และแต่ละชนิดก็จะมีคุณสมบัติในการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน การที่เรามีความรู้เรื่องไผ่จะช่วยให้เราสามารถพิจารณาได้ง่ายขึ้น ว่าไผ่ชนิดไหนที่เราควรจะนำมาปลูกร่วมในสวนยางพารา และแต่ละสายพันธุ์หวังผลผลิตด้านไหน เช่น ปลูกเพื่อขายหน่อ หรือปลูกเพื่อขายลำ หรือจะปลูกเพื่อต่อยอดทำเกษตรเชิงท่องเที่ยว

ส่วนเทคนิคการปลูกนั้น ไผ่ เป็นพืชที่มีอัตราการเติบโตเร็ว การนำไผ่มาปลูกร่วมยางพาราจึงต้องทำในช่วงที่เหมาะสม โดยควรปลูกในช่วงที่ยางพารามีอายุ 3-4 ปี ระยะกอกควรห่าง 6-9 เมตร

การดูแลจะคล้ายกับการปลูกพืชทั่วไป ในช่วงเริ่มปลูกให้ปุ๋ยบ้างปีละ 2-3 ครั้ง หลังจากนั้นสามารถปล่อยให้โตตามธรรมชาติได้ แต่หากต้องการให้ได้ผลผลิตสูงก็ต้องดูแลให้ปุ๋ยส่งเสริกกอ ต้องเอาใจใส่ดูแลเช่นเดียวกับพืชอื่นๆ และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนควรปลูกไม้เศรษฐกิจสลับระหว่างกอ และใส่พืชร่วมให้มีความหลากหลายในแปลงยางพารา เพื่อต่อยอดสู่สวนยางยั่งยืน

การสร้างรายได้จากพืชหลัก

และพืชร่วมยาง มีรายได้ไม่ตกมือ

เจ้าของบอกว่า สำหรับการสร้างรายได้จากสวนผสมผสานพืชหลักนอกจากยางพาราที่สร้างรายได้ให้กับที่สวนคือไผ่ โดยไผ่ของที่สวนจะมีหลากหลายชนิด ทั้งขายหน่อ ขายลำ แปรรูปตลอดจนต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ สร้างโดยรวมแล้วรายได้จากหลายกิจกรรมที่ทำรวมๆ กันที่เกิดจากไผ่ บนพื้นที่ 5 ไร่ อยู่ที่ประมาณ 2.5 แสนบาท ต่อปี ทั้งนี้ทั้งนั้นรายได้ในส่วนนี้ไม่ใช่

ตัวบ่งชี้ถึงศักยภาพสูงสุดตามบริบทของกิจกรรมที่ทำ เพราะกิจกรรมแทบจะทั้งหมดของที่นี่ทำบนพื้นฐานของความพอดี คือ ทำพอเหมาะแก่กำลังที่มี ทำเพื่อเลี้ยงชีพให้ดำรงอยู่ได้ มีเหลือให้เก็บออมตามสมควร ไม่ได้จะมุ่งทำเอารวย

“สรุปรายได้เฉลี่ยการปลูกไผ่ร่วมยางรวมถึงกิจกรรมอื่นๆ ที่เกิดจากการต่อยอดทำสวนยางยั่งยืนช่วยให้มีรายได้ประมาณ 89,000 บาทต่อไร่ต่อปี ทั้งนี้ทั้งนั้น รายได้แปรผันตามความขยันและการเอาใจใส่ของเจ้าของแปลง ถ้าปลูกแล้วบริหารจัดการแปลงดีๆ 89,000 บาทต่อไร่ต่อปี ก็ไม่ใช่เรื่องยาก แต่หากปลูกแบบทิ้งๆ ขว้างๆ ไม่ดูแล ไม่หมั่นศึกษาเรียนรู้ ไม่ต่อยอดแปรรูป โอกาสที่จะเกิดรายได้สูงก็เป็นไปได้ยาก”

พนักศึกษเกษตร ชวนลงมือทำสวนยาง

“การทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยวไม่มีความมั่นคง เกษตรกรควรหันมาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต และหันมาแนวทางของเกษตรทฤษฎีใหม่มาปรับใช้กับ

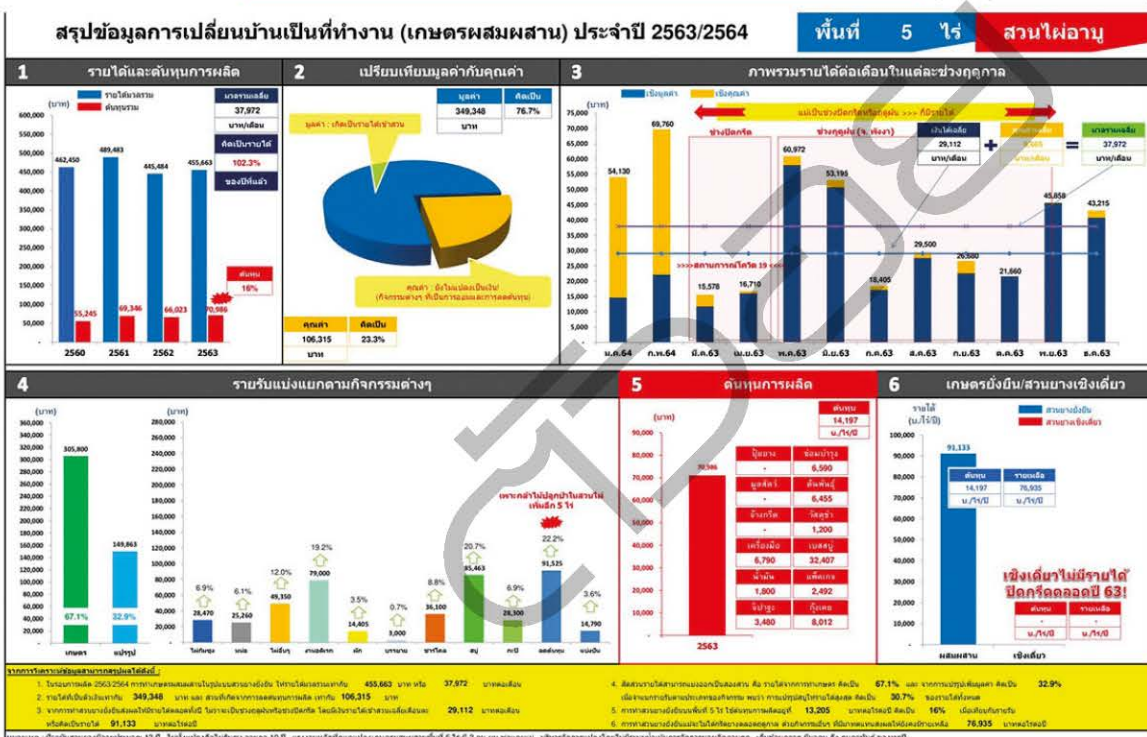
พากรรณำพืชผักที่ปลูกมาขายสร้างรายได้

ผักพื้นบ้านสดๆ ตามมาอุดหนุนกันได้

พริกไทยจากสวน
มากด้วยคุณภาพ

สรุปข้อมูล การเปลี่ยนบ้านเป็นที่ทำงาน

สวนยางเชิงเดี่ยว เพื่อต่อยอดสู่การทำสวนยางแบบยั่งยืน ด้วยการปลูกพืชร่วมยางให้มีความหลากหลายทางนิเวศในแปลง ไร่เป็นหนึ่งตัวเลือกที่สามารถปลูกเป็นพืชร่วมในสวนยางพาราได้ดี แต่ทว่าควรปลูกบนพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจ ไม่ปลูกตามกระแส ด้วยเพราะการทำการเกษตรด้วยความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานที่ช่วยให้สามารถต่อยอดไปสู่การทำการเกษตรอย่างยั่งยืนได้ไม่ยาก” พิณบุญชู กล่าวทิ้งท้าย

สำหรับท่านที่สนใจ สามารถสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เบอร์โทร. 086-282-2176 หรือติดต่อได้ทางช่องทางเฟซบุ๊ก: สวนไผ่อาบ

พืชสมุนไพรกระชาย แบ่งขายง่ายๆ

ใบมะกรูดพืชผักสวนครัวก็มีขาย

รายงาน

พิเศษ

● สุรเดช สดคมขำ

“ในวิกฤตยังมีโอกาส” ประโยคนี้เมื่อได้ยินแล้วทำให้หลายๆ คนที่กำลังเจออุปสรรค หรือปัญหาที่สามารถผ่านพ้นความยากเหล่านั้นไปได้ ไม่ว่าจะด้วยกำลังของตัวเอง หรือความสามัคคีของหมู่คณะก็ตาม อย่างช่วงเมื่อหลายปีที่ผ่านมา อย่างที่ทราบกันดีสาคาของพาราของไทยผันผวนเป็นอย่างมาก ทำให้เกษตรกรหลายท่านมีการปรับตัวในเรื่องของการทำสวนยางพารามากขึ้น เช่น การลดพื้นที่ปลูกยางพาราต่อไร่ให้มีจำนวนต้นที่น้อยลง เพื่อที่จะมีพื้นที่ว่างปลูกพืชแซมชนิดอื่น เพื่อที่พืชเหล่านั้นจะให้ผลผลิตเป็นการสร้างรายได้ให้อีกหนึ่งช่องทาง รวมไปถึงการทำปศุสัตว์ภายในสวนยาง นอกจากจะได้สัตว์จำหน่ายสร้างเงินแล้ว เมื่อสัตว์ที่เลี้ยงตายมูลออกมาสามารถกลายเป็นปุ๋ยในการบำรุงต้นยางพารา เป็นอีกหนึ่งช่องทางในการลดต้นทุนการผลิตได้

กลุ่มเกษตรกรทำสวน

กยท.บ้านช้างทอง พักลุง

รวมกลุ่มผลิตยางพารา
ช่วยให้การตลาดเข้มแข็ง

คุณอุดม จินดา

โดยความรักความสามัคคีในหมู่คณะเป็นอีกหนึ่งสิ่งที่ต้องยึดมั่นด้วยเช่นกัน เพราะในบางอุปสรรคการที่ทำอะไรด้วยตัวคนเดียว อาจไม่สามารถที่จะก้าวข้ามปัญหาไปได้อย่างรวดเร็วเหมือนเช่น กลุ่มเกษตรกรทำสวน กยท.บ้านช้างทอง ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงได้รวมกลุ่ม

กันขึ้นมาเพื่อให้การจำหน่ายยางพาราของกลุ่มมีความเข้มแข็งทางการตลาด และสามารถต่อรองในเรื่องของราคาได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงมีสินค้าที่จัดส่งลูกค้าได้อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

คุณอุดม จินดา เลขาธิการกลุ่มเกษตรกรทำสวนและเป็นการรวมกลุ่ม ให้ข้อมูลว่า วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่มนี้ขึ้นมาขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันของเกษตรกรเพื่อจำหน่ายยางพาราให้เข้มแข็ง ซึ่งช่วงแรกการรวมกลุ่มเป็นเพียงแค่การรวมกันของเกษตรกรเอง ต่อมาเมื่อกลุ่มเริ่มมีความเข้มแข็งและมีระบบมากขึ้น จึงมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ให้องค์ความรู้และให้ทางกลุ่มจดทะเบียนให้ถูกต้อง เพื่อที่อนาคตทางกลุ่มจะได้รับความช่วยเหลือจากช่องทางต่างๆ

“ช่วงแรกเราจัดกลุ่มกันเองก่อน เพื่อให้การค้าขายยางพาราที่จับเคลือบไม่ได้ เมื่อทางการเขาเล็งเห็นว่า ทางกลุ่มเรามีประสิทธิภาพมากขึ้นแล้ว จึงแนะนำให้จดทะเบียน

กลุ่มเกษตรกรให้ถูกต้อง ช่วงแรกๆ ปี 2560 เรามีเกษตรกรที่เข้าร่วมกลุ่มอยู่ประมาณ 20 คน พอการดำเนินงานประสบผลสำเร็จขึ้น สมาชิกก็มีการสมัครเข้ามาใหม่เรื่อยๆ จนปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 70 กว่าคน โดยการค้าขายของกลุ่ม สามารถผ่านวิกฤตช่วงที่ราคายางพาราต่ำลงไปได้ โดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางอย่างเช่นสมัยก่อน จึงทำให้เกษตรกรรายอื่นๆ มองเห็น และเกิดความเชื่อมั่นในการเข้าร่วมกลุ่ม” คุณอุดม เล่าถึงที่มา

โดยการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อช่วยเหลือสมาชิกนั้น คุณอุดม บอกว่า จะมีระบบแบบแผนในการดำเนินงานที่ชัดเจน ในการให้องค์ความรู้กับสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตลอดไปจนถึงมีนักวิชาการเข้ามาฝึกอบรมในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับยางพาราให้สมาชิกภายในกลุ่มอยู่เสมอ และที่สำคัญเพื่อให้สมาชิกภายในกลุ่มเท่าทันต่อการปรับตัว ทางกลุ่มได้มีการจัดการศึกษาดูงานจากพื้นที่ต่างๆ ที่ประสบผลสำเร็จเกี่ยวกับยางพารา จึงช่วยให้สมาชิกมีการปรับตัวและผลผลิตยางพาราได้มีประสิทธิภาพและมีรายได้เพิ่มขึ้น

สำหรับเกษตรกรชาวสวนยางที่ต้องการเป็นสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรทำสวน กษ.บ้านช้างทอง เกษตรกรที่สมัครเข้ามาจะต้องมีการถือหุ้น โดย 1 คน จะต้องถือหุ้นอย่างน้อย 5 หุ้น หุ้นละ 100 บาท เมื่อครบกำหนดของการค้าขายผลผลิตยางพาราแล้ว ในทุกปีทางกลุ่มก็จะมีเงินปันผลให้กับสมาชิกทุกคนตามจำนวนหุ้นที่ถือไว้ จึงทำให้ภายในกลุ่มมีเงินหมุนเวียนและช่วยเหลือสมาชิกที่ต้องการความช่วยเหลือได้ดี “ช่วงที่ราคายางตกต่ำ ต้องบอกเลยว่า เกษตรกรจะเจอในเรื่องของการแข่งขัน เกี่ยวกับการตลาดเยอะมาก โดยช่วงแรกคนที่ยังไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม ก็จะคิดว่าขายเองน่าจะได้อาชีพดีกว่า แต่พอระยะยาว การรวมกลุ่มกลับสามารถยั่งยืน และตอบโจทย์การต่อรองทางการตลาดได้ดีกว่า เพราะนอกจากจะขายน้ำยางพาราได้แล้ว เมื่อถึงกำหนดทางสมาชิก ยังจะได้เงินปันผลที่ทางกลุ่มมีให้อีกด้วย” คุณอุดม กล่าว

โดยราคาน้ำยางพาราสดที่รับซื้อเข้ามาภายในกลุ่มนั้น คุณอุดม เล่าว่า ราคาในช่วงนี้มีขึ้นมีลงบ้างตามปกติ ขึ้นอยู่กับกลไกตลาด แต่เวลานี้ราคาซื้อน้ำยางพาราของสมาชิกภายในกลุ่มที่นำมาขาย อยู่ที่กิโลกรัมละ 65 บาท เมื่อนำไปจำหน่ายให้กับลูกค้าที่รับซื้อ การรวมกลุ่มเช่นนี้จึงช่วยให้มีผลผลิตจากยางพาราในปริมาณที่ต่อเนื่อง และสามารถทำตลาด หมุนเวียนได้ตลอด จึงช่วยให้กลไกตลาดสามารถเดินต่อไปได้อย่างไม่มีสะดุด

จากการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งนี้เอง จึงทำให้กลุ่มเกษตรกรทำสวน กษ.บ้านช้างทอง สามารถผ่านวิกฤตในช่วงที่ราคายางพาราตกต่ำได้ และด้วยความรักความสามัคคีที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกษตรกรรายอื่นๆ ที่ยังไม่ได้เห็นความสำคัญ

ของการรวมกลุ่ม ได้เริ่มเข้ามาศึกษาและเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มอยู่เป็นระยะ ช่วยให้การทำสวนยางพารามีความมั่นคงทางรายได้ และเกษตรกรสามารถส่งต่อเป็นอาชีพให้กับลูกหลานได้ต่อไป

“พอกันเรามีความเข้มแข็ง ทุกคนก็จะบอกกันไปปากต่อปาก ถึงข้อดีของการรวมกลุ่ม สิ่งทีสมาชิกเห็นได้ชัดๆ เลยคือเรื่องของรายได้ ทำให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกษตรกรในชุมชนเกิดความสามัคคีกัน เมื่อมีองค์ความรู้อะไรที่ต่อนำมาแจ้งข่าว ทุกคนก็ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การทำสวนยาง และการพัฒนาผลผลิตน้ำยางพาราของกลุ่มได้มาตรฐาน และมีความมั่นคงทางการตลาดตามไปด้วยเช่นกัน” คุณอุดม กล่าว

สำหรับท่านใดที่สนใจในเรื่องของการสร้างกลุ่มที่เข้มแข็ง และต้องการพูดคุยเกี่ยวกับการผลิตยางพารา สามารถติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ คุณอุดม จินดา เลขานุการกลุ่มเกษตรกรทำสวน กษ.บ้านช้างทอง ตั้งอยู่เลขที่ 216 หมู่ที่ 13 ตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง หมายเลขโทรศัพท์ 098-880-7984

